

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania H.M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tomaszowie
Mazowieckim
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 maja 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 1 lutego 2022 r., sygn. akt III AUa 1074/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 lutego 2022 r., III AUa 1074/21, Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi oddalił apelację H. M. od wyroku z dnia 24 maja 2021 r., VIII U 2708/19, którym Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie od decyzji z dnia 9 maja 2019 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Tomaszowie Mazowieckim, odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na nieudowodnienie na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego okresu 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych ani wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1) art. 233 § 1 w związku z art. 391 i art. 382 k.p.c.; 2) art. 10 ust. 1

pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; 3) art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: u.FUS.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący argumentował koniecznością uwzględnienia przez Sąd Najwyższy naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 233 § 1 w związku z art. 391 i art. 382 k.p.c., a także przepisów prawa materialnego, to jest art. 10 ust. 1 pkt 3 i art. 32 ust. 2 u.FUS., polegających na dokonaniu oceny dowodów w sposób dowolny, w wyniku czego nie została zrealizowana funkcja rozpoznawcza oraz naruszenia art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy, wskutek czego nie uwzględniono do stażu pracy skarżącego okresu, kiedy pracował w gospodarstwie rolnym rodziców od 5 sierpnia 1972 r. do 7 maja 1974 r. w sytuacji, gdy "rozwój technologiczny polskiej wsi na początku lat 70 ubiegłego wieku wymagał od wnioskodawcy znacznego zaangażowania i pracy w wymiarze przewyższającym 4 godziny dziennie". Ponadto, zdaniem skarżącego, naruszenie art. 32 ust. 2 u.FUS spowodowało błędne przyjęcie, że praca na stanowisku kierowcy ciągnika jest mniej uciążliwa od pracy osoby wykonującej poza pracami w transporcie również prace polowe, które wymagają od operatora maszyny odpowiedniej sprawności, umiejętności, kwalifikacji oraz odbywają się w szczególnych warunkach, często w zapyleniu, na nierównym terenie i w hałasie.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, a w przypadku uznania, iż naruszenie prawa materialnego jest oczywiście uzasadnione - o orzeczenie co do istoty sprawy i zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika skarżącego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, nakierowanym na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; 26 września 2005 r., II PK 98/05, i z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Z kolei, powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z

różnej wykładni (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r. II CZ 102/02; 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07 i 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, które powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, i z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność skargi łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej jej lekturze (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Odczytanie skargi kasacyjnej ubezpieczonego nie pozwala na ocenę, w oparciu o którą przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opiera swój wniosek. Jej analiza prowadzi jednak do oceny, że rzeczywistym powodem złożenia skargi kasacyjnej jest podważenie dokonanych przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych, o czym świadczy stwierdzenie, że naruszenie powołanych we wniosku przepisów (w tym art. 233 § 1 k.p.c.) polega na dokonaniu oceny dowodów w sposób dowolny.

Należy w związku z tym podkreślić, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Przepis ten, nie zezwalając na sprawdzanie trafności poczynionych ustaleń faktycznych i dokonanej oceny dowodów, nie wymienia wyraźnie przepisów, których naruszenie nie może być przedmiotem kontroli kasacyjnej. Jednak, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zakaz ten przede wszystkim dotyczy art. 233 § 1 k.p.c., który określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (zob. wyroki SN: z 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76, i z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06 i postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20, i z 11 lutego 2021 r., IV CSK 217/20).

Wobec powyższego należy stwierdzić, że wniosek, który zmierza do podważenia ustaleń faktycznych sądu nie może być podstawą przyjęcia skargi do rozpoznania.

Niezależnie od powyższego, zgodnie z poczynionymi wyżej uwagami, nie wymaga dodatkowego zaangażowania Sądu Najwyższego problem prawny, który został już uprzednio wyjaśniony w orzecznictwie i nie zachodzą podstawy do zmiany przyjętego wcześniej stanowiska.

Kwestie związane z uznaniem pracy kierowcy ciągnika w rolnictwie za pracę równoważną z wykonywaniem pracy traktorzysty w transporcie były już niejednokrotnie wyjaśniane w judykaturze. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, że o ile pracami w warunkach szczególnych są te, które - choć wykonywane w branży rolniczej - były ściśle związane z przewożeniem (transportem) różnych towarów, o tyle nie mogą być za nie uznane prace *stricte* rolnicze, polowe, wykonywane z użyciem ciągnika (traktora; por. w szczególności wyroki: z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 172/13, LEX nr 1467147; z dnia 13 sierpnia 2015 r., II UK 298/14, LEX nr 1797093; z dnia 5 maja 2016 r., III UK 121/15, LEX nr 2080883; z dnia 5 maja 2016 r., III UK 132/15, LEX nr 2052411; z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 218/15, LEX nr 2108499; z dnia 15 listopada 2016 r., II UK 397/15, LEX nr 2177089; z dnia 26 stycznia 2017 r., III UK 51/16, LEX nr 2258032; z dnia 16 lutego 2017 r., II UK 730/15, LEX nr 2252207; z dnia 9 lutego 2017 r., III UK 66/16, LEX nr 2238701; z dnia 8 listopada 2017 r., III UK 210/16 oraz z dnia 27 czerwca 2018 r., I UK 168/17, LEX nr 2428257).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy w oparciu o art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

(I.T.)

[ł.n]

